

JACHIN's BROCHURE-REEKS No. 17

CONTACT MET DE OUDERS

DOOR

C. GILHUIS

1950

JACHIN's UITGEVERSBUREAU
NAAMLOZE VENNOOTSCHAP W. D. MEINEMA
DELFT

Sleutel en Springplank?

Op al de uitgaven van „Jachin” komt de afbeelding voor van De Goede Herder, met het ene schaap in de armen. Dat is de Here Jezus, Die waakt over de hele kudde, maar alle schaapjes ook één voor één kent.

Hij ziet ze niet alleen in massa voor zich, Hij volgt ze ook één voor één en kent ze in al hunne wegen, waarheen ze zich ook wenden.

Rijst Hij hierin niet op als voorbeeld voor iedere Zondagsschoolonderwijzer? Ja — is deze voorstelling daarom niet genomen als vignet op de Jachin-uitgaven?

In gedachten zie ik de gestalte van Jezus terugwijken, en zie — nu staat U er en Hij heeft U het schaap in de armen gelegd en de kudde dromt om U heen, treedt U op de voeten.

Daarom bent U geen goed Zondagsschoolonderwijzer, als U alleen maar eenmaal per week een groep kinderen toespreekt en een versje laat leren en zingen; U moet ze ook één voor één in de armen willen nemen, dat wil zeggen, persoonlijk kennen. En daartoe moet U ze volgen op de wegen waarop ze gaan.

En is de meest betreden weg, die het kind aflegt bij het uitgaan van de school, niet die naar huis, naar Vader en Moeder?

Zoudt U die weg dan ook niet meer dan eens moeten bewandelen?

Zondagsschoolarbeid is een stuk zielszorg, is herderlijk werk. En dat kan niet uitgeoefend worden en is niet klaar, met een enkele vertelling, een enkel woord, een vlot gebaar.

Als Gehazi met enig bravour de profetenstaf op de dode jongen legt, gebeurt er tot zijn verbazing niets, „de jongen is niet ontwaakt” rapporteert hij. Eerst als Eliza zich geheel een gemaakt heeft met dit kind, zijn ogen op deszelfs ogen, zijn mond op deszelfs mond enz. dan wordt dit kind levend en rijst op zijn voeten! ¹⁾

De profetische staf met breed gebaar ergens op leggen, in ons geval, een bijbelse-, wilt ge, christocentrische vertelling

over een klas uitspreken, zonder meer, is bij God niet voldoende om het wonder te doen. *Wij* zullen ons over de kinderen moeten uitstrekken, d.i. wij zullen ze moeten kennen door en door, ons één met hen moeten maken, om te weten hoe en waar het zaad des evangelies moet worden uitgestrooid!

Is een dominé verantwoord en klaar, als hij op de studeerkamer zijn preken maakt en des 'Zondags uitspreekt voor de gemeente en daarmee basta?

Moet hij niet evengoed het „aangezicht zijner schapen” kennen?

Persoonlijk vergaat het mij zo, dat ik het liefst preek in eigen gemeente, want het adres der prediking is daar bekend. Hoe beter je dat adres gaat kennen, hoe beter het preken „gaat”.

De dokter deelt ook zo maar niet zijn poeders, injecties en pillen uit, noch minder zet hij dadelijk het mes erin. Eerst wil hij zijn patiënt kennen ²⁾.

Buitenkerkelijke bewegingen kunnen ook hier „de kinderen des lichts” weer een voorbeeld en les zijn. Er wordt immers tegenwoordig veel ophef gemaakt van het Amerikaanse „Social case work”. Dat werk heeft zeer sterke democratische personalistisch socialistische, kortweg, humanistische achtergronden en grondmotieven. Deze methode dringt erop aan geen gevallen te zien, maar mensen! B.v.:

Waarom kwam die man in de gevangenis; wat waren de motieven van zijn daad, hoe was zijn opvoeding, welke was zijn omgeving, enz. enz. Wanneer dit tot en met is bekeken, wordt een supervisor ingeschakeld, die ook over al deze gegevens zijn oordeel laat gaan. Zo tracht de sociale werker met een verantwoorde kijk op de patiënt, aan diens genezing te gaan werken ³⁾.

Is dit alles echter in wezen al niet erg oud, en zeer bekend?

Hoewel veel te weinig in praktijk gebracht!

Is er ooit *goede* zielszorg geöfend, zonder iets van deze dingen? Zelfs een slager hakt er nog niet eens op in!

Om al deze dingen is contact met de ouders broodnodig.

Om al deze dingen . . .

't Kan ook gewenst zijn om allerlei kleinere feiten. B.v. om oneerlijkheid te voorkomen ⁴⁾. Door 't contact kunnen we b.v. te weten komen of de ouders de Zondagsschool „cent” meegeven. Wordt die niet in het busje gedaan, dan weten we of er al dan niet oneerlijkheid bij het kind in het spel is! Maar zo zou het contact weer losgelaten kunnen worden, wanneer de voorslag van N. J. v. Schouwenburg werd opgevolgd:

weg met de collecte — kom tot vaste contributies en bijdragen ⁵⁾. Een zaak waar we hier verder niet over zullen spreken.

Het gaat echter niet om zulke, maar om gewichtiger zaken! U moet uw kinderen kennen. Dat is *de* reden voor contact.

Waarom is die ene jongen altijd „afwezig” en kijkt hij steeds naar buiten; hoe komt het dat die ander altijd iets in zijn handen moet hebben, een potloodje of een stuk vlakelastiek, om goed te kunnen luisteren; waarom is dat meisje met behuilde ogen op school gekomen en waarom is die ander altijd te laat ⁶⁾, waarom kent de een zijn versje zo goed en de ander niet? Deelt U uw beloningskaartjes (overigens een „kous apart”, die beloning!) wel terecht en goed uit?

U moet al een knap mensenkenner zijn, als U dat zo maar weet! Zo maar, van dat ene uurtje in klasverband. U weet toch ook wel, dat het kind thuis vaak heel anders is, dan in de groep en klas?

Er moet contact met de ouders wezen om de kinderen te leren kennen!

Ook om de nazorg.

Want er is niet alleen zoiets als nazorg, wanneer het kind op twaalfjarige leeftijd de Zondagsschool verlaat, maar ook na iedere vertelling, na ieder schooluurtje!

Wat toch gebeurt er met het zaad dat U Zondag hebt uitgestrooid? Moet U dat niet weten?

Is het niet van belang te weten of het thuis wordt vertrapt, belachen of verzorgd?

De invloed van het gezin, van het milieu waarin het kind dagelijks verkeert, eet, slaapt, speelt, spreekt, hoort, ja luistert, is duizend maal sterker dan die van dat ene uurtje zondagschool! Al mag 't geloof hier zeggen, dat 't Woord Gods machtig is overal doorheen te breken! Maar de bringer mag niet werkeloos toezien. Eliza gaat mee naar het huis van de Sunamitische!

Het woord van Ds. J. P. Tazelaar, jaren geleden gesproken op het beroemde 1e Evangelisatie Congres: „Wie in ijdele theorieën sterkte zoekt, uitroepende „niet de zondagschool maar de ouders moeten het doen”, vermeit zich in het rozenprieel van overdreven idealisme” ⁷⁾, vindt vandaag zeker bij U allen, alle instemming.

Moest omstreeks 1480 de onbekende schrijver van de Catechismushandleiding „De wech van Salicheyt”, zich in zijn inleidend woord reeds aldus laten horen, „mar lacy hets te duchten dat veel menschen op dese salighe leringhe luttel

achten, hem selven ende horen kijnders daermede te leren, ende onderwysen tot haere salicheyt. Mer meer achten op idele leringhen tot hore enigher verdoemenissen" ⁸⁾, en nam Godschalk Rosemond van Eindhoven in diezelfde tijd onder zijn biechtformules ook deze op: „ic en heb mijn kinderen niet onderwesen noch laten leeren in de articulen van theilich kersten ghelove" ⁹⁾, thans moet Prof. Dr. J. Waterink schrijven in zijn artikel: „Ontspoorde Jeugd", „De ontspoorde jeugd is niet aanleiding tot cultuurdecadentie maar is de vrucht van cultuurdecadentie. Als het ons niet lukt het gezinsleven te redden, dan is iedere poging om de jeugd (buiten de gezinnen om en nadat ze in de gezinnen verknoeid is) nog weer wat in het rechte spoor te brengen, in feite niets anders dan een wanhopige poging om het leven van ons volk nog wat te lijmen en te krammen. Dan is allerlei corrigerend jeugdwerk niets anders dan een tragische moeizame arbeid, waarbij men poogt deze, overal wrakke dijk, op de plekken van ernstige doorbraken tijdelijk te repareren" ¹⁰⁾.

Wordt hier misschien wat al te pessimistisch gesproken over het jeugdwerk buiten de ontwortelde gezinnen (laten we de macht van het Woord Gods niet vergeten!) toch zal het alles veel meer tot zijn recht komen als er invloed op de gezinnen is, op zijn minst als daarmee contact is, om zo dan maar *enigszins* te vergoeden buiten het gezin, op de Zondagsschool, wat het kind in het gezin tekort komt. Zo zullen verschillende kinderen van U dubbele toewijding en zorg moeten ontvangen, „naardat ze van node hebben," naardat 't gezin is, waaruit ze voortkomen.

Wat kan een enkel woord thuis soms al schaden en verschroeien.

In het boek „Pelgrims naar de Una Sancta", waarin u kunt vinden 72 getuigenissen van min of meer bekende mensen die overgingen naar de R.K. kerk, schrijft een dame, dat ze groot werd in een christelijk gezin. Haar moeder vertelde haar de Bijbelse Geschiedenis. Op zekere keer vroeg ze: „Moeder is dat nu allemaal wáár gebeurd?" Waarop moeder antwoordde: „Ik denk het wel" ¹¹⁾.

Dat antwoord, zo vertelt ze verder, maakte de twijfel bij me wakker. Dit kind voelde dadelijk aan, moeder staat er zelf niet achter en gelooft het zelf niet. Ze werd later een volslagen twijfelaar en bleef het jaren, tot ze rust vond in de schoot der R.K. kerk.

Wat een funeste invloed van *één* zinnetje van moeder!

„Eén dode vlieg kan de zalf van de apotheker stinkende maken”¹²⁾.

Wat dan wel te denken van de resultaten van het onderwijs der Christelijke school gegeven aan een jongetje (1e klasser) dat ik ken en dat, als er visite is bij vader en moeder, geroepen wordt en gevraagd wordt, „toe Jantje, ga nog eens bidden,” waarop het gezelschap dubbel valt van de lach, wanneer Jantje dit doet?! Wordt daar dan niet vergruizelt wat elders werd opgebouwd?

Om uw kind in zijn karakter te leren kennen en om de nazorg moet er contact gezocht worden met de ouders. In welke ravijnen stort uw schaapje soms, als de klassedeur achter hem dichtvalt en onder welke wolven komt het terecht! Dat moet U weten!

Om al deze dingen ben ik het dusdoende beslist niet eens met opvattingen die in het kind een soort huissleutel zien.

„De Zondagsschoolonderwijzer heeft in het kind een passende en goed werkende sleutel tot heel het gezin,” zegt Ds. J. P. Tazelaar op het 1e Evang. Congres¹³⁾. En Dr. P. Prins haalt er zelfs de Synagoge bij en ziet vergelijkingen tussen het Zondagsschoolkind en een springplank.

Zoals Paulus, aldus Prins, eerst naar de synagoge ging, waar hij enige belangstelling kon vermoeden, om contacten en adressen te krijgen, zo biedt het Zondagsschoolkind gelegenheid om contact met de gezinnen te krijgen, waar dan toch in elk geval enige belangstelling is, gezien het feit dat ze hun kinderen naar de Zondagsschool laten gaan. En hij schrijft dan: „*Er zijn wel Zondagsschoolmensen, die op bezoek gaan naar de ouders der kinderen, maar ze doen dat alleen*, als er eens een kind zonder opgaaf van redenen wegblijft, of als er eens een leerling ziek is, of als er eens een leerling sterft. Dat is natuurlijk wel uitstekend en dat moet zeker niet nagelaten worden, maar tot deze gelegenheid en tot deze adressen moet het bezoeken niet worden beperkt. Alle ouders moeten zoveel mogelijk op geregelde tijden bezocht worden. Er is minstens een entree in zulke huizen. Er is een sleutel om binnen te komen. Er is een springplank om aan de gang te gaan met het gesprek”¹⁴⁾. (curs. C.G.).

Van huisbezoekcommissiekant bekeken is hier veel dat we onderschrijven kunnen. Maar U moogt uw kind nooit zien als sleutel of springplank. Een sleutel steek je in je zak als je binnen komt en je denkt er niet meer aan, de springplank laat je achter je, als 't water over je heen golft en de duik is

gedaan, maar het kind mag je op het huisbezoek niet vergeten, *daar blijft het om gaan in dat bezoek*, al 't andere is voor de Zondagsschoolonderwijzer secundair.

De ouders moeten het merken, dat het U om hun kind gaat, en niet om, nadat 't kind dienst gedaan heeft om binnen te komen, nu hen eens even lekker te bewerken of er later anderen op af te sturen! Indirect zult U zo misschien hun belangstelling ook wel krijgen voor een gesprek over hun problemen, maar dat moet ongezocht en ongevraagd gaan. Zodra zij het merken, dat het U eigenlijk te doen is om hen eens geestelijk te bewerken en dat het kind daarbij als springplank dienst doet, zullen ze en m.i. terecht, averechts reageren. 't Zogenaamde doorgeven aan de huisbezoek-commissie is in de meeste gevallen daarom funest. Gelukkig voelen verschillende Zondagsschoolonderwijzers dit ook wel goed aan¹⁵⁾. U komt niet in de gezinnen om uitkijkpost en doorzendstation te zijn van de huisbezoekcommissie. Uw schaapje is daar en U bent de meester of de juffrouw van de Zondagsschool. Niets anders. Zo wordt U misschien langzamerhand een vertrouwde figuur in de familie, een figuur waar ook spontaan andere dingen mee besproken worden, dan waarvoor U kwam. Maar zoek eerst en uitsluitend het kind, al de andere dingen zullen U toegeworpen worden. U moet ook niet „wel eens” (Dr. Prins) op bezoek gaan; dat is niet facultatief maar eis en verplicht!

Het kind is dus niet uw sleutel tot het gezin, maar uw schaap in het gezin. Eerder zal het gezin uw sleutel moeten wezen om het kind te openen en te leren kennen.

Werkelijkheden en mogelijkheden!

Het wordt tijd eens na te gaan, overtuigd als we toch wel zijn van de wenselijkheid, hoe het staat met de mogelijkheid van contact met de ouders. Hoe leggen we het contact? Gezien de opmerking van Prof. Waterink, boven geciteerd, zullen de gezinnen der buitenkerkelijken (en die hebben we steeds hoofdzakelijk op het oog, omdat onze Zondagsscholen toch evangelisatiescholen willen wezen) er niet steeds toe gepor-teerd zijn.

Om hier een en ander over te kunnen beweren van uit de praktijk van verschillende plaatsen, hebben we een kleine enquête gehouden. De secretaris van Jachin, de heer Koster, gaf ons de namen op van 30 zeer actieve Zondagsscholen. In een korte circulaire verzochten wij deze scholen, ons over

hun werk inzake contact met de ouders in te lichten. 22 gaven er gehoor aan ons verzoek ¹⁶⁾.

Heel in 't kort kunnen wij er het volgende uit melden.

De gezinnen worden bezocht bij verzuim, ziekte, dood, verjaardagen, materiële nood en bij nieuwe werving; één Zondagsschool meldt dat ze ook zieke ouders in het ziekenhuis gaat opzoeken — zeer voortreffelijk. Niemand rept er over bezoek aan de gezinnen, omdat het kind lastig en ongezeglijk was op school. Deze portretten kwamen blijkbaar op deze scholen niet voor! We willen het geloven.

Ook gaat men ergens iedere Zondag al de kinderen van huis halen! Een enkele houdt in deftige buurt Zondagsschool in een huiskamer.

Uitnemend!

Verder wordt contact gezocht met de ouders door ouderavonden, contactavonden, Kerst- en Paasavonden, uitstapjes, kerkdiensten en praataavonden.

Enkele scholen hebben contact middels lectuur, o.a. Bloesem en Elisabethbode.

Er is dus drieërlei wijze van contact:

a. door bezoek, b. door samenkomsten, c. door lectuurverspreiding.

ad a. Dit moet, z.b., altijd nog als de beste wijze van contact beschouwd worden. Ik kom straks nog wel terug op de vraag, hoe het bezoek gebracht moet worden. De opgegeven aanleidingen tot bezoek: verzuim, verjaardag etc. zijn natuurlijk zeer geschikt. Maak ook maar een verjaardagkalender en laten de kinderen en vader en moeder daar op komen te staan! Laat er, als het kan, ook een klein fondsje gevormd worden: een verjarings- of ziekenfondsje, om bij gelegenheid een presentje te kunnen aanbieden.

Een klein zangclubje van leerlingen kan ook uitnemend werken bij deze gelegenheden zoals we uit ervaring weten. 't Kan eens komen zingen bij een zieke leerling of in bepaalde gezinnen bij een jarige!

Misschien verdient het ook aanbeveling, eventuele beloningen zelf eens thuis te gaan brengen, op een afgesproken tijd. Kan dat zeker niet met een b.v. halfjaarlijks rapport over de leerlingen?

't Mooiste is dit, als er zonder bijzondere aanleiding regelmatig contact is, als U de vriend in het gezin geworden is. Kom dan op geregelde en geschikte tijden. En wanneer U bij bepaalde gelegenheden Uw belangstelling wilt tonen, kom

dan niet een paar weken daarna, want dan demonstreert U juist uw oppervlakkige interesse en uw geringe belangstelling, maar kom op de gelegenheid zelf.

Ieder voelt dat bij deze stand van zaken, de klassen niet groot mogen zijn. Groter dan 20 zeker niet. Bij nagenoeg uitsluitend buitenkerkelijke kinderen, moet dit aantal beslist niet hoger, eerder lager gesteld!

Ik moge er terloops nog even op wijzen, dat de Zondagschool ook dikwijls indirect op huisbezoek is, n.l. in het kind zelf. Met welke verhalen komt het thuis??

Maak uw kinderen er mobiel voor om thuis wat te vertellen van de Zondagsschool. Geef ze eens een vraag mee, die ze thuis moeten oplossen; vertel duidelijk, zodat ze er nog iets van weten en vertellen thuis; leer ze een tafelgebed, een morgen- en avondgebed en dring er op aan, dat ze het thuis eens opzeggen. En vraag naar de reacties!

Zorg dat uw Zondagsschool goed loopt; dat er orde, rust en vriendelijkheid heerst en dat een frisse originele geest daar alles levendig houdt, en dat er zo met de kinderen een goed gerucht mee waait naar de huizen — over sleutels gesproken, dat is er een!

ad b. De samenkomsten. Hier geldt ook al weer de regel: als U het doet, doe het dan goed!

Men presteert op deze avonden blijkens de enquête het volgende: lichtbeelden, filmen en flanellografen worden vertoond; declamaties, declamatoriums en lekespelen worden gegeven, — daar komt het zowat op neer! Amsterdam liet Jo Vincent zelfs eens optreden. Ook liet het een bekende verteller komen!

Men kan deze avonden met en zonder de kinderen houden. Zijn ze erbij, laten ze dan een behoorlijk stuk van de avond vullen; laat de onderwijzer dan zo weinig mogelijk op het podium verschijnen, doch laat hij in de zaal met de ouders samen genieten van hun kinderen! Lukt het de ouders eens apart te krijgen, behandel dan, naar de voorslag van Schouwenberg¹⁷⁾ eens allerlei vragen, of tracht die samen eens te beantwoorden b.v.: een jongen nam geld weg — wat moet je doen in dat geval; hoe moet je een kind leren bidden; hoe moet ik mijn jongen straffen, hij geeft er niets om, enz.

Deze ouderavonden met en zonder kinderen moeten goed voorbereid en uitstekend verzorgd wezen. De ontvangst zij hartelijk en men neme de gewoonte over van de Zondagsschool uit Vlaardingen — laat ze ruim zitten (en niet boven

op elkaar)! Waarom? Omdat het ook hier om het contact, het gesprek met de ouders gaat. Ruime doorgangen dus om allen te kunnen bereiken. Ruime pauzes ook, om met allen even te kunnen praten.

Een kort huisbezoek, waarin een keurig programma aangeboden wordt, zal de beste propaganda voor deze ouderavonden zijn.

Als ik nog eens een wenk mag geven, zou 't in sommige plaatsen niet mogelijk zijn, dat de Zondagsschooldames een moederkrans organiseerden van moeders der Zondagsschoolkinderen? Wanneer dat lukte, wat zou dat een gelegenheid geven om de kinderen beter te leren kennen en de moeders aan het Zondagsschoolwerk te verbinden.

Verder denk ik hier aan wat men in Herv. kring wel noemt de gezinsdiensten¹⁸⁾. In de enquête meldde de Zondagsschool te Groningen, zo'n dienst gehad te hebben. De Zondagsschoolkinderen worden dan met hun ouders ter kerk genodigd, waar de predikant een bevattelijke preek houdt. In Groningen had men 400 buitenkerkelijke kinderen met 200 ouders in de kerk. Mij dunkt dat op feestdagen dergelijke samenkomsten in de grotere plaatsen zeker kans van slagen hebben. Men dient zich na afloop eens op de hoogte te stellen, door huisbezoek, van de reacties. En schrikke dan niet al te gauw!

Nog een vorm van contact met ouders door middel van bijeenkomsten is deze, dat de ouders de klas bezoeken. Bij het gewone onderwijs noemde men dit vroeger de Openbare Les. De ouders kunnen dan komen en de gewone gang van zaken gadeslaan. 't Merkwaardige is echter, dat die gewone gang er al niet meer is, zodra de ouders de klas inkomen. Dan verandert er iets in de sfeer. De dagscholen hebben deze vorm reeds lang afgeschafte. Ik geloof, dat ze ook op de Zondagsschool niet gewenst is. Uitzonderingen daar gelaten.

Dat uitstapjes, boottochten etc. een geschikte gelegenheid tot contact vormen, spreekt van zelf. Men stelle echter van te voren een duidelijk programma op, waar ieder zich aan houden moet, ter voorkoming van moeilijkheden.

ad. c. 't Schriftelijk contact met de ouders heeft m.i. alleen zin als 't gevolgd wordt door mondeling contact. Tenminste, men moet weten wat er met de lectuur gebeurt. Het heeft geen zin jarenlang iets in de bus te deponeren, dat telkens direct verhuist naar de kachel of de prullemand!

Over de resultaten en reacties van ouderavonden, bezoeken

etc. lopen de meningen uiteen. Over 't algemeen vinden de bezoekers een gunstig onthaal; b.v.: Den Helder meldt hoe de Zondagsschoolonderwijzer gevraagd werd de begrafenis te leiden van een gestorven Zondagsschoolkind.

Niemand rapporteerde voorts, dat hij de trappen afgemikt werd.

De ouderavonden gáán op sommige plaatsen, op andere niet. Eén Zondagsschool (Rotterdam-Oost) schrijft: „de belangstelling voor de Zondagsschool is gedoofd; de mensen zijn er apatisch voor, de kinderen uit goeude standen komen niet meer.”

In moderne streken wekt intensieve Zondagsschoolarbeid vaak tegenreacties van moderne predikanten en in 't Zuiden onder Rome is huisbezoek soms aanleiding tot tegenbezoek van mijnheer pastoor, die dan zijn uiterste best doet, de school weer leeg te zuigen.

Hier zal dus altijd naar de omstandigheden met wijsheid gehandeld moeten worden.

Zo kom ik tot het laatste, de kwestie van

Contact en tact!

Contact is broodnodig, maar van de wijze waarop men het uitoefent, hangt hier alles af.

Beter geen contact dan slecht contact¹⁹⁾.

Op een Evangel. Conferentie is eens opgemerkt, dat goed contact voor 99% bestaat uit tact!

Inderdaad. Sommigen zien kans vaak meer te bederven dan goed te maken met hun bezoek.

Huisbezoekers moeten mensenkennis hebben en niet op klompen lopen. Zij moeten zich aan verschillende milieus weten aan te passen. Als Paulus. Zij moeten hun ogen en oren de kost geven. Zij moeten niet zeggen aan 't eind van 't bezoek, zoals onlangs nog gebeurde: „U hebt zeker geen kinderen,” terwijl ze bij het binnenkomen haast struikelden over een kinderwagen.

Kijk eens om U heen: de hele inrichting van de kamer, de stoelen, de muurversiering enz., zegt U reeds dadelijk iets over de sfeer en mentaliteit van het gezin.

En luister vervolgens. Wie niet luisteren kan, deugt voor bezoeker niet! Maar wie luistert leeft zich in, in de problemen van de ander. Zo kunt U daarna helpen en spreken. Rinderknecht heeft eens gezegd: „Luisteren is het a.b.c. van elke zielszorg”²⁰⁾.

Ootmoed, bescheidenheid, liefde en openhartigheid moeten met ons meegaan. 't Woord van de jonge Prof. Bavinck, dat 'k eens ergens las, blijve in ons hart gegrift:

„Als wij ons gevleid gevoelen, wanneer het voorwerp van onze zielszorg zich vol vertrouwen aan ons overgeeft, of wanneer wij ons gekrenkt gevoelen, zodra het zich terugtrekt, is onze zielszorg in beginsel gebroken.”

Wees bescheiden. Wees nooit opdringerig en dwingend.

Beid uw tijd. Ook de Here Jezus drong zich nimmer op. Hij liet de rijke jongeling gaan, toen deze bedroefd heenging en hield hem niet als eens Saul Samuel vast aan de slip van het gewaad ²¹).

Ook van God de Vader lees ik in de gelijkenis van de Barmhartige Vader en de Verloren Zoon: „en Hij deelde hun het goed” en niet: „je blijft hier, rekel!”

Biddend zal dit werk slechts verricht kunnen worden. Biddend, tastend, aanvoelend, wachtend!

Wonderbomen schieten er niet meer op en hebben overigens een korte levensduur!

Soms kan het eis zijn, telkens voor de deur te staan; soms om u een tijdlang terug te trekken, soms voor goed: „en Samuel zag Saul niet meer tot de dag zijns doods.”

Om deze redenen lijkt het mij gewenster dat er één op huisbezoek gaat in plaats van twee tegelijk! Mijns inziens ontstaat er zo gauwer contact en vertrouwen. Laat de meest geschikte juf of meester dat maar doen. Ieder heeft zo zijn eigen talent. Een prachtig verteller kan misschien een slecht bezoeker zijn. Merkt U dat men toch liever de andere juf of meester op bezoek heeft, toon U niet beledigd (zie woord van Bavinck) maar geef dat haastig door. De onderwijzers moeten ook regelmatig samenkomen om de huisbezoeken te rapporteren!

En — wij moeten eindigen — wees ook vervuld met een dosis heilige nuchterheid. Laat U niet beetnemen, noch laat een loopje met U nemen.

Zo zal tenslotte Jezus zelf met ons mee moeten gaan.

De huisbezoeker moet meer zijn dan postbode, aldus Overduin ²²). Men moet er iets van merken, dat Christus op bezoek is, als wij er zijn, en in ons bezoek zien, dat Hij nog steeds doet naar zijn eigen Woord:

„Laat de kinderkens tot Mij komen en verhindert ze niet, want derzulken is het Koninkrijk der hemelen.”

Vindt steeds meer uw gestalte in die Herder met dat ene schaap in de armen, 't vignet van Jachin!

AANTEKENINGEN

- 1) Zie Bidstondpreek op Jaarverg. van Jachin 1924, door Ds. R. E. v. Arkel.
- 2) Zie hierover het mooie werk van Tournier „Radicale Therapie”.
- 3) „Social Case Work”, door Mej. Kamphuis.
- 4) „Ons Zondagsschoolwerk”, N. G. J. v. Schouwenberg, pag. 79 v.v.
- 5) idem pag. 79 v.v.
- 6) idem pag. 29.
- 7) „Handelingen van het Congres voor Ger. Evang.”, pag. 49.
- 8) „De Toestand der Catechese in Nederland, ged. de Vóór-Reform. Eeuw..”, door A. Troelstra, pag. 14.
- 9) idem.
- 10) Zie Jaarboekje Verband Ger. Evang. Commissies, 1950, pag. 46.
- 11) „Pelgrims naar de Una Sancta”, Dr. v. Doornik, pag. 249.
- 12) Prediker 10 : 1.
- 13) „Handeling Ger. Evang. Congres”, pag. 53.
- 14) „Handboek voor Geref. Evang.” pag. 282.
- 15) Enquête.
- 16) Onder dank zij hier de vermelding der namen: Haag-West, Dordrecht-St. Maarten, Ned. Hardingsveld, Hilversum, Rotterdam-Centrum, Rotterdam Oost, Groningen, Den Haag-Oost, Vlaardingen, Beverwijk, Amsterdam, Twijzelerheide, Scheveningen, Enkhuizen, Geleen, Almelo, Zwolle, Nijensberk, Den Helder, Amsterdam-West.
- 17) Schouwenberg, (z.b.) pag. 100.
- 18) Idem pag. 102.
- 19) Prof. Grosheide in verslag Jaarverg. Jachin van 1926, naar aanleiding van het referaat: „En bij de huizen”.
- 20) „Tapfere Seelsorge”.
- 21) „Practische Zielszorg”, Prof. G. Brillenburg Wurth, pag. 17.
- 22) „Hoe moeten we huisbezoek doen,” Ds. J. Overduin.

